

**SVET
EVROPSKE UNIJE**

**Bruselj, 6. december 2013
(OR. en)**

16790/13

**Medinstitucionalna zadeva:
2013/0229 (NLE)**

**SOC 981
EGC 26
POLGEN 237
JAI 1061
EDUC 446
FREMP 195
COHOM 263
FSTR 155
FC 89
REGIO 280**

ZAKONODAJNI AKTI IN DRUGI INSTRUMENTI

Zadeva: PRIPOROČILO SVETA o učinkovitih ukrepih za vključevanje Romov v državah članicah

PRIPOROČILO SVETA

z dne

o učinkovitih ukrepih za vključevanje Romov v državah članicah

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 292 v povezavi s členom 19(1) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Enakost je v skladu s členom 2 Pogodbe o Evropski uniji (PEU) ena od temeljnih vrednot Unije. Unija se v skladu z drugim pododstavkom člena 3(3) PEU bori proti socialni izključenosti in diskriminaciji ter spodbuja varstvo pravic otrok.
- (2) Unija si v skladu s členom 10 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) pri opredeljevanju in izvajanju svojih politik in dejavnosti prizadeva za boj proti diskriminaciji na podlagi rase ali narodnosti.
- (3) Svet lahko v skladu s členom 19(1) PDEU sprejme ustrezne ukrepe za boj proti diskriminaciji na podlagi spola, rase ali narodnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti.
- (4) Člen 21(1) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah določa, da je prepovedana vsakršna diskriminacija na podlagi spola, rase, barve kože, etničnega ali socialnega porekla, genetskih značilnosti, jezika ali pripadnosti narodnostni manjšini.
- (5) Direktiva Sveta 2000/43/ES¹ določa okvir za boj proti diskriminaciji na podlagi rase ali narodnosti v vsej Uniji v zvezi z zaposlovanjem in usposabljanjem, izobraževanjem, socialnim varstvom (vključno s socialno varnostjo in zdravstvenim varstvom), socialnimi ugodnostmi, dostopom do blaga in storitev ter preskrbo z njimi, vključno s stanovanji.

¹ Direktiva Sveta 2000/43/ES z dne 29. junija 2000 o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost (UL L 180, 19.7.2000, str 22).

- (6) Izraz „Romi“ se v tem priporočilu – tako kot v drugih političnih dokumentih Evropskega parlamenta in Sveta – uporablja kot nadpomenka, ki vključuje skupine prebivalstva z bolj ali manj podobnimi kulturnimi značilnostmi, kot so Sinti, Kalé in potujoče skupine (Travellers, Gens du voyage) itd., ne glede na to, ali prebivajo na enem mestu ali ne.
- (7) Številni Romi v Uniji se še vedno soočajo s hudo revščino, socialno izključenostjo, diskriminacijo in ovirami pri uveljavljanju svojih temeljnih pravic, zaradi česar so lahko izpostavljeni izkoriščanju, na primer trgovini z ljudmi. Zato bi bilo treba razmisliti o učinkovitejših ukrepih za socialno vključevanje, ki bi bili prilagojeni njihovem položaju in potrebam.
- (8) Položaj romskih otrok v Uniji je še zlasti zaskrbljujoč zaradi vrste dejavnikov, ki vplivajo na to, da so ti otroci posebno ranljivi in izpostavljeni, med drugim zaradi slabega zdravja, neprimernih stanovanjskih razmer, slabe prehrane, izključenosti, diskriminacije, rasizma in nasilja. Socialna izključenost romskih otrok je pogosto povezana s pomanjkljivim evidentiranjem rojstev in osebnimi dokumenti, nizko udeležbo teh otrok v predšolski vzgoji in v visokošolskem izobraževanju ter s povečano stopnjo zgodnjega opuščanja izobraževanja (v nadaljnjem besedilu tudi: osip). Ločevanje je resna ovira, ki onemogoča dostop do kakovostnega izobraževanja. Nekateri romski otroci so tudi žrtve trgovine z ljudmi in izkoriščanja delovne sile.
- (9) Romi, ki so državljani tretjih držav in zakonito bivajo v državah članicah, se prav tako lahko znajdejo v posebno težkem položaju, zlasti če živijo v enako slabih razmerah kot mnogi Romi, ki so državljani Unije, in se hkrati soočajo s težavami številnih migrantov iz držav zunaj Unije.

- (10) Pri mobilnosti znotraj Unije je treba v skladu z Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 2004/38/ES¹ spoštovati pravico do prostega gibanja državljanov Unije in pogoje za njeno izvajanje, ki se med drugim nanašajo na zadostna sredstva, ki jih morajo imeti osebe na voljo, in na celovito zavarovalno kritje za primer bolezni, obenem pa si je treba prizadevati za izboljšanje življenjskih razmer Romov ter sprejeti ukrepe za spodbujanje njihovega gospodarskega in socialnega vključevanja tako v državah članicah izvora kot tudi v državah članicah, v katerih prebivajo.
- (11) Evropski parlament je v resolucijah z dne 9. septembra 2010 o položaju Romov in o prostem gibanju v Evropski uniji ter v strategiji EU o vključevanju Romov z dne 9. marca 2011 Komisijo in države članice pozval, naj izkoristijo obstoječe strategije in instrumente EU, da bi zagotovile socialno-ekonomsko vključevanje Romov.
- (12) Komisija je v sporočilu z dne 5. aprila 2011 z naslovom „Okvir EU za nacionalne strategije vključevanja Romov do leta 2020“ spodbudila države članice, naj sprejmejo ali nadalje razvijejo celovit pristop ter potrdijo nekatere cilje na področju izobraževanja, zaposlitve, zdravstvenega varstva in stanovanj za pospešitev vključevanja Romov.

¹ Direktiva 2004/38/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EEC (UL L 158, 30.4.2004, str. 77).

- (13) Svet je 19. maja 2011 sprejel sklepe z naslovom "Okvir EU za nacionalne strategije vključevanja Romov do leta 2020", v katerih so se države članice zavezale k spodbujanju socialnega in ekonomskega vključevanja Romov.
- (14) Evropski svet je v sklepih z dne 23. in 24. junija 2011 pozval k hitremu izvajanju sklepov Sveta z dne 19. maja 2011, zlasti kar zadeva pripravo, posodabljanje ali razvoj nacionalnih strategij držav članic za vključevanje Romov ali povezanih sklopov političnih ukrepov v okviru njihovih širših politik socialnega vključevanja za izboljšanje položaja Romov.
- (15) Komisija je v sporočilu z dne 21. maja 2012 z naslovom „Nacionalne strategije vključevanja Romov: prvi korak pri izvajanju okvira EU“ predstavila rezultate prve ocene vseh nacionalnih strategij vključevanja Romov in povezanih sklopov političnih ukrepov, države članice pa pozvala, naj preučijo nekatere prilagoditve, ki bi omogočile napredek.
- (16) Komisija je okrepila dialog z državami članicami o vključevanju Romov, zlasti z vzpostavitvijo mreže nacionalnih kontaktnih točk za vključevanje Romov v oktobru 2012, cilj tega pa je razprava o rešitvah za ugotovljene probleme. Predstavniki skupine nacionalnih kontaktnih točk za vključevanje Romov so novembra in decembra 2012 nadalje razpravljali o tem, kako povečati učinkovitost ukrepov za dejansko vključevanje Romov v državah članicah. Predstavniki skupine so nato o tem poročali mreži nacionalnih kontaktnih točk za vključevanje Romov.

- (17) Komisija je v sporočilu z dne 26. junija 2013 z naslovom „Napredek pri izvajanju nacionalnih strategij vključevanja Romov“, poudarila, da so potrebni nadaljnji ukrepi, s katerimi bodo čim prej zagotovljeni potrebni pogoji za uspešno izvajanje ukrepov, namenjenih hitrejšemu napredku pri vključevanju Romov.
- (18) Sporočilo Komisije z dne 3. marca 2010 z naslovom „Evropa 2020: Strategija za pametno, trajnostno in vključujočo rast“ (v nadaljnjem besedilu: strategija Evropa 2020) je dalo nov zagon boju proti revščini in socialni izključenosti, saj so v njem določeni skupni evropski cilji, v skladu s katerimi naj bi zmanjšali število ljudi, ki jih ogrožata revščina in socialna izključenost, ter stopnje osipa in izboljšali šolski uspeh in stopnje zaposlenosti. Vključevanje Romov je bistveni del usklajenih prizadevanj Unije in držav članic na tem področju. Pri sedanjem upravljanju v okviru evropskega semestra se spodbuja izvajanje ustreznih priporočil za posamezne države, v sklepih Sveta „Socialne naložbe za rast in kohezijo“, sprejetih 20. junija 2013, pa so določene nadaljnje smernice za ukrepe, ki naj bi zagotovili vključujočo rast.
- (19) Glede na navedene ugotovitve in opredeljene pomanjkljivosti je treba izboljšati in spremljati učinkovitost ukrepov za vključevanje Romov. Pri tem je treba dosledno spoštovati načelo subsidiarnosti in primarno odgovornost držav članic na tem področju ter upoštevati, da je lahko zbiranje podatkov v zvezi z etnično pripadnostjo občutljivo vprašanje, in potrditi, da lahko države članice same določijo metode spremljanja, tudi ustrezne metode zbiranja podatkov, in možne kazalnike.

- (20) Namen tega priporočila je izhajati iz različnih priporočil v predhodnih sporočilih Komisije, resolucijah Evropskega parlamenta in sklepih Sveta o vključevanju Romov. Priporočilo dopolnjuje obstoječo protidiskriminacijsko zakonodajo Unije, da bi prispevali k njenemu učinkovitejšemu izvajanju in izvrševanju.
- (21) To priporočilo ne zadeva različnega obravnavanja na podlagi državljanstva in ne posega v določbe in pogoje v zvezi s pravnim statusom državljanov tretjih držav in oseb brez državljanstva na ozemlju držav članic v skladu z nacionalnim pravom in pravom Unije ali v zvezi s pravnimi učinki tega statusa.

- (22) Uredba(EU) št. .../2013 Evropskega parlamenta in Sveta ^{1*} države članice poziva, naj po potrebi določijo celovit pristop za obravnavanje posebnih potreb geografskih območij, ki jih je najbolj prizadela revščina, ali ciljnih skupin, ki jim najbolj grozi diskriminacija ali socialna izključenost, s posebnim poudarkom na marginaliziranih skupnostih. V Uredbi (EU) št./2013 Evropskega parlamenta in Sveta ^{2**} je za obdobje načrtovanja programov 2014–2020 vključeno naložbeno prednostno področje v okviru o Evropskega socialnega sklada s poudarkom na socialno-ekonomskem vključevanju marginaliziranih skupnosti, kot je romska skupnost, ki dopolnjuje druge evropske strukturne in investicijske sklade³ –

¹ Uredba (EU) št. .../2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne... o skupnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu, Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo, o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006 (UL L ...).

* UL: vstavite prosim številko uredbe iz PE-CONS 85/13 v uvodno izjavo ter dopolnite zgornjo opombo s številko, datumom in napolnilom na objavo v UL za navedeno uredbo.

² Uredba (EU) št. .../2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne ... o Evropskem socialnem skladu in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1081/2006 (UL L ...).

** UL: vstavite prosim številko uredbe iz PE-CONS 87/13 v uvodno izjavo ter dopolnite zgornjo opombo s številko, datumom in napolnilom na objavo v UL za navedeno uredbo.

³ Evropski strukturni in investicijski skladi so: Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR), Evropski socialni sklad (ESS), Kohezijski sklad, Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (EKSRP) in Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo (ESPR).

OB UPOŠTEVANJU NASLEDNJEGA:

NAMEN

Cilj tega priporočila je zagotoviti smernice državam članicam za učinkovitejše ukrepe za dejansko vključevanje Romov in učinkovitejše izvajanje nacionalnih strategij vključevanja Romov ali povezanih sklopov političnih ukrepov v okviru širših politik socialnega vključevanja, namenjenih izboljšanju položaja Romov ter odpravi vseh razlik med Romi in ostalim prebivalstvom.

Številčnost ter socialni in ekonomski položaj romskega prebivalstva se med državami članicami močno razlikujeta. Zato bi bilo treba nacionalne pristope k vključevanju Romov prilagoditi posebnim okoliščinam in potrebam v posameznih državah članicah, tudi s sprejetjem ali nadaljnjim izvajanjem politik, ki marginalizirane in prikrajšane skupine, kot so Romi, obravnavajo v širšem kontekstu.

Priporočilo se izrecno nanaša na ukrepe za spodbujanje vključevanja Romov, vendar ne izključuje drugih marginaliziranih in prikrajšanih skupin. Ukrepi za vključevanje bi morali v primerljivih okoliščinah temeljiti na istih načelih.

PRIPOROČA DRŽAVAM ČLANICAM:

1 BISTVENA POLITIČNA VPRAŠANJA

Učinkoviti politični ukrepi

- 1.1 da za spodbujanje popolne enakosti Romov v praksi sprejmejo učinkovite politične ukrepe, s katerimi bodo zagotovile njihovo enako obravnavo in spoštovanje njihovih temeljnih pravic, vključno z enakim dostopom do izobraževanja, zaposlovanja, zdravstvenega varstva in stanovanj. Ta cilj bi lahko dosegli s splošnimi ali ciljno usmerjenimi ukrepi, tudi s posebnimi ukrepi, s katerimi bi preprečili ali nadomestili slabši položaj, ali s kombinacijo obeh vrst ukrepov, pri čemer bi bilo treba posebno pozornost nameniti vidiku spolov;
- 1.2 da sprejmejo ukrepe, ki lahko temeljijo na socialno-ekonomskih kazalnikih, kot je visoka stopnja dolgotrajne brezposelnosti, stopnja izobrazbe in parametri zdravja, ali pa so lahko osredotočeni na marginalizirana in/ali segregirana geografska območja;

Dostop do izobraževanja

- 1.3 da sprejmejo učinkovite ukrepe, s katerimi bodo zagotovile, da bodo romski dečki in deklice enako obravnavani in da bodo imeli neoviran dostop do kakovostnega rednega izobraževanja ter da bodo vsi romski učenci zaključili vsaj obvezno izobraževanje.¹ Ta cilj bi lahko dosegli z ukrepi, kot so:
- (a) odprava vsakršne segregacije v šolah;
 - (b) odprava vsakršnega neustreznega vključevanja romskih učencev v šole za učence s posebnimi potrebami;
 - (c) zmanjšanje osipa² na vseh ravneh izobraževanja, tudi na srednješolski ravni in pri poklicnem izobraževanju;
 - (d) povečanje dostopa do predšolske vzgoje in izboljšanje njene kakovosti, po potrebi tudi z usmerjeno podporo;
 - (e) upoštevanje potreb posameznih učencev in ustrezna obravnava teh potreb v tesnem sodelovanju z njihovimi družinami;

¹ Otrokova pravica do izobraževanja je zapisana v 28. členu Konvencije Združenih narodov o otrokovih pravicah.

² Glej Priporočilo Sveta z dne 28. junija 2011 o politikah za zmanjševanje osipa (UL C 191, 1.7.2011, str. 1). Eden izmed krovnih ciljev strategije Evropa 2020, ki jih je sprejel Evropski svet, je zmanjšati delež osipnikov na manj kot 10 % in povečati delež mladih s končano terciarno ali enakovredno izobrazbo na najmanj 40 %.

- (f) uporaba vključujočih in prilagojenih metod poučevanja in učenja, vključno z učno pomočjo za tiste, ki imajo učne težave, in ukrepi za odpravljanje nepismenosti, ter spodbujanje izvenšolskih dejavnosti in vključevanja vanje;
- (g) spodbujanje večjega sodelovanja staršev in izboljšanje usposabljanje učiteljev, kjer je ustrezno;
- (h) spodbujanje Romov, da se vključijo v sekundarno in terciarno izobraževanje ter ga zaključijo;
- (i) razširitev dostopa do „druge priložnosti za izobraževanje“ in do izobraževanja odraslih, podpora pri prehodu med stopnjami izobraževanja in podpora pri pridobivanju spretnosti, prilagojenih potrebam trga dela;

Dostop do zaposlitve

- 1.4 da sprejmejo učinkovite ukrepe, s katerimi bodo zagotovile enako obravnavo Romov pri dostopu do trga dela in zaposlitvenih možnosti. Ta cilj bi lahko dosegli z ukrepi, kot so:
- (a) podpora pri pridobivanju prvih delovnih izkušenj, poklicnem usposabljanju, usposabljanju na delovnem mestu, vseživljenjskem učenju in razvoju spretnosti;
 - (b) podpora pri samozaposlovanju in podjetništvu;

- (c) zagotavljanje enakega dostopa do splošnih javnih zavodov za zaposlovanje in storitev za podporo posameznim iskalcem zaposlitve, ki so osredotočene na individualno usmerjanje in načrtovanje ukrepov, ter, kjer je potrebno, spodbujanje zaposlitvenih možnosti v javnih službah;
- (d) odprava ovir, tudi diskriminacije, pri (ponovnem) vstopu na trg dela;

Dostop do zdravstvenega varstva

1.5 da sprejmejo učinkovite ukrepe, s katerimi bodo zagotovile enako obravnavo Romov pri uporabi splošno dostopnih storitev zdravstvenega varstva¹ na podlagi splošnih meril upravičenosti. Ta cilj bi lahko dosegli z ukrepi, kot so:

- (a) odstranitev vseh ovir pri dostopu do sistema zdravstvenega varstva, ki je splošno dostopen za prebivalstvo;
- (b) izboljšanje dostopa do zdravniških pregledov, predporodne in poporodne nege, načrtovanja družine ter spolnega in reproduktivnega zdravstvenega varstva, ki jih na splošno zagotavljajo nacionalne zdravstvene službe;

¹ To priporočilo ne posega v določbe Direktive 2004/38/ES, v skladu s katerimi morajo državljani Unije, ki se gibljejo znotraj Unije, imeti "*dovolj sredstev zase in za svoje družinske člane, da med njihovim prebivanjem ne bodo postali breme sistema socialne pomoči v državi članici gostiteljici, in [...] celovito zavarovalno kritje za primer bolezni v državi članici gostiteljici.*"

- (c) izboljšanje dostopa do programov brezplačnega cepljenja za otroke in programov cepljenja, namenjenih zlasti najbolj ogroženim skupinam prebivalstva in/ali osebam, ki živijo na marginaliziranih in/ali oddaljenih območjih,
- (d) spodbujanje ozaveščanja o vprašanjih v zvezi z zdravjem in zdravstvenim varstvom;

Dostop do stanovanj

- 1.6 da sprejmejo učinkovite ukrepe, s katerimi bodo zagotovile enako obravnavo Romov pri dostopu do stanovanj. Ta cilj bi lahko dosegli z ukrepi, kot so:
 - (a) odprava prostorskega ločevanja in spodbujanje odprave segregacije;
 - (b) spodbujanje nediskriminatornega dostopa do socialnih stanovanj;
 - (c) zagotovitev počivališč za Rome, ki ne prebivajo na enem mestu, v sorazmerju z lokalnimi potrebami;
 - (d) zagotovitev dostopa do storitev javnih služb (kot so dostop do vode, elektrike in plina) in stanovanjske infrastrukture v skladu z nacionalnimi zakonskimi zahtevami;
- 1.7 da po potrebi zagotovijo, da bodo vloge lokalnih organov za projekte oživljanja mest vključevale celostne posege na stanovanjskem področju v korist marginaliziranih skupnosti;
- 1.8 da spodbujajo lokalni razvoj pod vodstvom skupnosti in/ali celostne teritorialne naložbe, ki jih podpirajo evropski strukturni in investicijski skladi;

Financiranje

- 1.9 da namenijo zadostna sredstva iz vseh razpoložljivih virov financiranja (lokalnih, nacionalnih, na ravni Unije in mednarodnih) za izvajanje in spremljanje svojih nacionalnih in lokalnih strategij ter akcijskih načrtov, da bi s splošnimi ali ciljno usmerjenimi ukrepi uresničile cilj vključevanja Romov;
- 1.10 za lažje spodbujanje socialnega vključevanja, med drugim tudi socialno-ekonomskega vključevanja marginaliziranih skupnosti, kot je romska skupnost, ter preprečevanje revščine in diskriminacije bi bilo treba vsaj 20 % skupnih sredstev ESS v posamezni državi članici nameniti za naložbe v ljudi, kot je določeno v členih 3 in 4 Uredbe(EU) št. .../2013*;
- 1.11 da glede na velikost ter socialni in ekonomski položaj njihovih romskih skupnosti ter vrzel med romskim in neromskim prebivalstvom, pa tudi glede na izzive, ki so bili v okviru evropskega semestra opredeljeni za nekatere države članice, sprejmejo ustrezne ukrepe za uvrstitev vključevanja Romov med prednostne naloge v partnerskih sporazumih o uporabi evropskih strukturnih in investicijskih skladov¹ za obdobje 2014–2020;

* UL: vstavite prosim številko uredbe iz dokumenta PE-CONS 87/13.

¹ V okviru Evropskega sklada za regionalni razvoj se lahko nameni podpora infrastrukturnim projektom v zdravstvenem, izobraževalnem in stanovanjskem sektorju.

- 1.12 da s tehnično pomočjo v okviru evropskih strukturnih in investicijskih skladov izboljšajo svoje zmogljivosti za upravljanje, spremljanje in vrednotenje ter olajšajo uporabo nacionalnih sredstev in sredstev Unije s ciljem podpreti krepitev zmogljivosti lokalnih organov in organizacij civilne družbe, da bi lahko ti učinkovito izvajali projekte;
- 1.13 da se pri dodeljevanju javnih sredstev za izvajanje nacionalnih strategij vključevanja Romov ali povezanih sklopov političnih ukrepov usmerijo na posebne potrebe Romov ali na geografska območja, ki jih je najbolj prizadela revščina ali socialna izključenost, ter upoštevajo vidik spolov;

2 HORIZONTALNI POLITIČNI UKREPI

Boj proti diskriminaciji

- 2.1 da si nadalje prizadevajo za zagotovitev učinkovitega praktičnega izvrševanja Direktive 2000/43/ES, pri čemer zlasti zagotovijo, da njihovi nacionalni, regionalni in lokalni upravni predpisi niso diskriminatorni in ne povzročajo segregacijske prakse. Ustrezna sodna praksa Evropskega sodišča za človekove pravice bi morala v tej zvezi služiti za orientacijo pri ugotavljanju skladnosti določb in praks s človekovimi pravicami;

- 2.2 da izvajajo ukrepe za odpravo segregacije glede Romov tako na regionalni kot na lokalni ravni, če je potrebno. Politike in ukrepe za boj proti segregaciji bi morali spremljati ustrezni programi usposabljanja in obveščanja, vključno z usposabljanjem in informiranjem o varstvu človekovih pravic, namenjeni lokalnim javnim uslužbencem in predstavnikom civilne družbe ter samim Romom;
- 2.3 da zagotovijo, da se pri prisilnih izselitvah v celoti spoštujejo zakonodaja Unije in druge mednarodne obveznosti s področja človekovih pravic, kot so obveznosti iz Evropske konvencije o človekovih pravicah;
- 2.4 da izvajajo ukrepe za boj proti diskriminaciji Romov in odpravljanje z njimi povezanih predsodkov (za kar se včasih uporablja izraz "sovraštvo do Romov") na vseh področjih v družbi. Takšni ukrepi bi lahko obsegali:
- (a) ozaveščanje romskih skupnosti in splošne javnosti o koristih vključevanja Romov;
 - (b) ozaveščanje splošne javnosti o raznolikosti družb in težavah, s katerimi se pri vključevanju soočajo Romi, vključno z obravnavo teh vidikov v splošnih izobraževalnih načrtih in učnih materialih, kjer je to ustrezno;
 - (c) sprejemanje učinkovitih ukrepov za preprečevanje proti-romske retorike in sovražnega govora ter obravnavanje rasističnega, stereotipnega ali kako drugače stigmatizirajočega izražanja ali vedenja, ki bi lahko spodbudilo diskriminacijo Romov;

Varstvo romskih otrok in žensk

2.5 da se predvsem z izvajanjem zakonodaje borijo proti vsem oblikam diskriminacije romskih otrok in žensk, tudi večkratni diskriminaciji, proti nasilju nad ženskami in dekleti, tudi nasilju v družini, proti trgovini z ljudmi, porokam mladoletnikov in pod prisilo sklenjenim zakonskim zvezam ter prosjačenju otrok. Države članice bi zato morale pri tem zagotoviti sodelovanje vseh pomembnih akterjev, tudi javnih organov, civilne družbe in romskih skupnosti. V tem okviru se spodbuja sodelovanje med državami članicami pri čezmejnih primerih;

Zmanjšanje revščine s socialnimi naložbami

2.6 da se borijo proti revščini in socialni izključenosti, ki prizadene prikrajšane, tudi Rome, z naložbami v človeški kapital in politikami socialne kohezije. Ta cilj bi lahko dosegli z ukrepi, kot so:

- (a) podpiranje Romov v vseh življenjskih obdobjih, s čim bolj zgodnjim začetkom in s sistematično obravnavo tveganj, ki so jim izpostavljeni, vključno z vlaganjem v kakovostno vključujočo predšolsko vzgojo, ciljno usmerjene jamstvene sheme za mlade, vseživljenjsko učenje in programe aktivnega staranja;

- (b) zagotavljanje politik za aktiviranje in usposabljanje s podporo (ponovnemu) vstopu na trg dela prek ciljno usmerjenih ali splošnih shem za podporo zaposlovanju in spodbujanje vključujočega trga dela s preprečevanjem diskriminacije na delovnem mestu;
- (c) omogočanje ustrežnejših in dolgoročnejših v nacionalni zakonodaji predvidenih socialnih prejemkov in socialnovarstvenih storitev za prikrajšane, tudi za Rome, na podlagi bolj povezanih socialnih politik in poenostavljenih postopkov, preprečevanje goljufij in napak ter zagotavljanje vključevanja v sheme socialne pomoči in ustrezne dohodkovne podpore za upravičence;

2.7 da glede na velikost ter socialni in ekonomski položaj njihovega romskega prebivalstva v okviru strategije Evropa 2020 razmislijo, ali bo vprašanje vključevanja Romov eden od pomembnih vidikov v njihovih nacionalnih programih reform ali njihovih nacionalnih socialnih poročilih;

Krepitev vloge Romov

2.8 da podprejo aktivno državljanstvo Romov, tako da spodbujajo njihovo socialno, ekonomsko, politično in kulturno udeležbo v družbi, tudi na lokalni ravni, saj sta dejavno sodelovanje in udeležba Romov samih ter njihovih predstavnikov in organizacij bistvena za izboljšanje njihovih življenjskih razmer in hitrejše socialno vključevanje;

- 2.9 da po potrebi v skladu z lokalnimi pristopi k vključevanju spodbujajo usposabljanje in zaposlovanje posredovalcev, usposobljenih za delo z Romi, in uporabljajo mediacijo kot enega od ukrepov za spopadanje z neenakostmi, s katerimi se Romi srečujejo pri dostopu do kakovostnega izobraževanja, zaposlovanja, zdravstvenega varstva in stanovanj;
- 2.10 da izvajajo dejavnosti informiranja, da bi bili Romi bolj seznanjeni s svojimi pravicami (zlasti v zvezi z diskriminacijo in možnostmi dostopa do sodnega varstva) in državljanskimi dolžnostmi;
- 3 STRUKTURNI UKREPI

Ukrepi na lokalni ravni

- 3.1 da regionalne in lokalne organe ob spoštovanju njihovih pristojnosti spodbujajo, da pripravijo lokalne akcijske načrte ali strategije ali sklope lokalnih političnih ukrepov v okviru širših politik socialnega vključevanja, ki lahko zajemajo izhodiščne scenarije, merila uspešnosti in merljive cilje za vključevanje Romov ter ustrezna finančna sredstva;

3.2 da vključijo regionalne in lokalne organe ter lokalno civilno družbo v razvoj, izvajanje in spremljanje njihovih nacionalnih strategij ali povezanih sklopov političnih ukrepov v okviru širših politik socialnega vključevanja. Zadevni predstavniki in zainteresirane strani bi morali sodelovati pri partnerskih sporazumih in operativnih programih, ki se sofinancirajo iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov. Osrednji in lokalni organi bi morali sodelovati pri izvajanju navedenih strategij;

da v ta namen podprejo lokalne javne organe zaradi lažjega izvajanja sklopov ukrepov politik na lokalni ravni;

3.3 da si na lokalni ravni prizadevajo za celovit pristop pri družinah iz romskih okolij, ki se soočajo s številnimi težavami, kot so nezaključeno šolanje, dolgovi, revščina in slabo zdravje. Pri tem bi lahko – ob upoštevanju razdelitve pristojnosti v posameznih državah članicah – okrepili zmogljivost lokalnih organov in jim tako omogočili učinkovito sodelovanje z zadevnimi družinami, kakor tudi na primer s šolami, ustanovami za oskrbo mladine, policijo, organizacijami javnega zdravstva, socialnimi službami in stanovanjskimi družbami;

Spremljanje in ocenjevanje politik

- 3.4 da ustrezno spremljajo in ocenjujejo učinkovitost svojih nacionalnih strategij ali povezanih sklopov političnih ukrepov v okviru svojih širših politik socialnega vključevanja. To bi lahko izvedli z določitvijo izhodiščnih scenarijev ali merljivih ciljev ali zbiranjem ustreznih kvalitativnih ali kvantitativnih podatkov o socialnih in ekonomskih učinkih takih strategij ali ukrepov v skladu z veljavno nacionalno zakonodajo in zakonodajo Unije, zlasti kar zadeva varstvo osebnih podatkov;
- 3.5 da uporabijo vse ustrezne ključne kazalnike ali metode empiričnih socialnih raziskav ali zbiranja podatkov za redno spremljanje in vrednotenje napredka zlasti na lokalni ravni, da bi z neobvezno podporo Agencije Evropske unije za temeljne pravice omogočile učinkovito poročanje o položaju Romov v državah članicah;

Organi za spodbujanje enake obravnave

- 3.6 da z dodelitvijo zadostnih sredstev podprejo delovanje in institucionalno zmogljivost organov za spodbujanje enake obravnave, da bi lahko ti s pravno in pravosodno pomočjo učinkovito pomagali Romom, ki so žrtve diskriminacije;
- 3.7 da spodbujajo reden dialog med nacionalnimi kontaktnimi točkami za vključevanje Romov in nacionalnimi organi za spodbujanje enake obravnave;

Nacionalne kontaktne točke za vključevanje Romov

- 3.8 da nacionalnim kontaktnim točkam za vključevanje Romov dodelijo ustrezna pooblastila in sredstva, primerna njihovi vlogi, da lahko ob upoštevanju razdelitve pristojnosti v posameznih državah članicah učinkovito usklajujejo medsektorsko spremljanje politik vključevanja Romov z namenom njihovega izvajanja;
- 3.9 da svojim nacionalnim kontaktnim točkam za vključevanje Romov omogočijo sodelovanje v postopkih sprejemanja odločitev glede razvoja, financiranja in izvajanja ustreznih politik. Nacionalne kontaktne točke za vključevanje Romov bi morale spodbujati sodelovanje in udeležbo romske civilne družbe pri izvajanju nacionalnih strategij vključevanja Romov in lokalnih akcijskih načrtov;

Nadnacionalno sodelovanje

- 3.10 da s političnimi pobudami spodbujajo razvoj nadnacionalnih oblik sodelovanja na nacionalni, regionalni ali lokalni ravni, zlasti pri projektih ter dvostranskih ali večstranskih dogovorih, in aktivno udeležbo v teh oblikah sodelovanja, da bi:
- (a) se uskladile pri vprašanjih v zvezi s čezmejno mobilnostjo Romov znotraj Unije in

(b) podprle vzajemno učenje in povečanje števila dobrih praks, na primer s sodelovanjem med organi, ki upravljajo strukturne sklade, z namenom priprave učinkovitih posegov na področju vključevanja Romov;

3.11 nadnacionalno sodelovanje iz točke 4.10 bi moralo dopolnjevati ukrepe, sprejete v nacionalnih strategijah za vključevanje Romov in povezanih sklopih političnih ukrepov v okviru širših politik socialnega vključevanja in v okviru obstoječih sporazumov o sodelovanju med državami članicami, kot je strategija za Podonavje, in drugih mednarodnih organizacij, kot sta Svet Evrope ter Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE);

4 POROČANJE IN SPREMLJANJE

4.1 da do ...* obvestijo Komisijo o ukrepih, sprejetih v skladu s tem priporočilom;

4.2 da nato Komisijo ob koncu vsakega leta obveščajo o vseh novih ukrepih, skupaj z informacijami o napredku pri izvajanju nacionalnih strategij vključevanja Romov ali povezanih sklopov političnih ukrepov v okviru širših politik socialnega vključevanja;

* UL vstavi datum: 24 mesecev od prvega dneva v mesecu, ki sledi dnevu sprejetja tega priporočila.

POZIVA KOMISIJO, NAJ:

- 5.1 zagotovi, da bodo informacije, ki jih pošljejo države članice, podlaga za pripravo letnih poročil Komisije, namenjenih Evropskemu parlamentu in Svetu, o izvajanju nacionalnih strategij vključevanja Romov, da bodo vključene v priporočila za posamezne države in bodo tako prispevale k evropskemu semestru v okviru strategije Evropa 2020;
- 5.2 na tej podlagi pozorno spremlja stanje in do ... ** oceni, ali je treba to priporočilo pregledati in posodobiti.

V ...,

Za Svet
Predsednik

** UL vstavi datum: Pet let od prvega dneva v mesecu, ki sledi dnevu sprejetja tega priporočila.